

WOJEWODA OPOLSKI

Opole, dnia 19 marca 2021 r.

PS.I.431.7.2021. DG

**Pani
Sylwia Sadowska-
Klimas
Dyrektor Centrum
Placówek Opiekuńczo-
Wychowawczych
w Paczkowie
ul. Kopernika 11
48-370 Paczków**

Wystąpienie pokontrolne

I. Nazwa i adres jednostki kontrolowanej:

Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Jasienicy Górnej ; Jasienica Górna 71;
48-385 Otmuchów

II. Imię, nazwisko i stanowisko służbowe inspektorów:

- **Daria Grabowska** – inspektor wojewódzki Oddziału Nadzoru i Kontroli Pomocy Społecznej w Wydziale Polityki Społecznej i Zdrowia Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu, przewodnicząca zespołu kontrolnego,
- **Joanna Antosz** – inspektor wojewódzki Oddziału Nadzoru i Kontroli Pomocy Społecznej w Wydziale Polityki Społecznej i Zdrowia Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu.

III. Termin kontroli: 23.02.2021 r.

IV. Tryb kontroli: uproszczony

V. Zakres kontroli:

Przestrzeganie praw dziecka w placówce w związku ze skargą.

VI. Ocena skontrolowanej działalności, ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta:

W wyniku kontroli **pozytywnie z nieprawidłowością** ocenia się działalność placówki w kontrolowanym zakresie.

W trakcie kontroli wyjaśnień udzielała Pani Aleksandra Mormul – kierownik placówki oraz Pan Tomasz Kornel – wychowawca.

Na dzień kontroli w placówce umieszczonych było 25 dzieci, z tego 2 wychowanków przebywało w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, 1 wychowanek w szkole z internatem, 3 wychowanków przebywało w tym czasie na praktykach zawodowych.

Ustalenia kontroli zostały dokonane w oparciu o rozmowy kierowane z 9 wychowankami placówki w wieku od 10 do 15 lat, wyjaśnienia kierownika placówki i wychowawcy oraz na podstawie dokumentacji prowadzonej dla małoletniego B. H. tj. dokumentacji wychowawców oraz pedagoga.

W skierowanym do tut. Urzędu piśmie otrzymanym z Biura Rzecznika Praw Dziecka sformułowano zarzuty w zakresie:

- 1) niesprawiedliwego traktowania wychowanka B. H. tj.: bezpodstawnego nakładania mu kar, obniżanie kieszonkowego, zakazywanie zabierania kieszonkowego na przepustkę do rodziny, „ciągłe obwinianie za rzeczy których nie robi”,
- 2) nękania wychowanka B. H. przez kierownika oraz wychowawcę placówki oraz podejmowania działań przez kierownika w celu usunięcia wychowanka ze szkoły i umieszczenia w młodzieżowym ośrodku wychowawczym,
- 3) trudności z nawiązaniem kontaktu z wychowawcą przez babcię małoletniego.

Ustalenia kontroli

Ad.1.

W placówce opracowany został *Regulamin wychowanka placówki opiekuńczo-wychowawczej* oraz *Regulamin przyznawania kieszonkowego w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej*. Z dokumentów wynika, że w placówce stosuje się kary w formie upomnień, pokrycia wyrządzonych strat, pozbawienie rozrywki, przyspieszona cisza nocna, dodatkowe prace społeczno-użyteczne na terenie placówki dostosowane do możliwości dziecka, zmniejszenie kieszonkowego.

Regulamin przyznawania kieszonkowego określa zasady przyznawania miesięcznych kwot do własnego dysponowania przez wychowanków placówki powyżej 5 roku życia co jest zgodne z § 18 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej z dnia 22 grudnia 2011 r. (Dz. U. Nr 292, poz. 1720).

Analiza comiesięcznych wniosków kierowanych do Dyrektora Centrum Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Paczkowie o przyznanie kieszonkowego dla wychowanka B. H. wykazała, że kwoty kieszonkowego przyznawanego małoletniemu wynosiły od 10 zł do 55 zł co jest niezgodne z § 18 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia, który stanowi, że wysokość kwoty pieniężnej do własnego dysponowania nie może być niższa niż 1% i nie wyższa niż 8% kwoty odpowiadającej kwocie, o której mowa w art. 80 ust. 1 pkt 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 821 ze zm.).

Mając na uwadze art. 86 ust. 2 i ust. 3 ustawy kwota o której mowa powyżej podlega waloryzacji wskaźnikiem cen towarów i usług konsumpcyjnych ogłaszanych przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, od dnia 1 czerwca roku kalendarzowego następującego po roku kalendarzowym, w którym wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych w okresie od roku kalendarzowego, w którym była przeprowadzona ostatnio waloryzacja, przekroczył 105% .

Wysokość kwot, o których mowa w ust. 2, jest ogłaszana w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, w drodze obwieszczenia, przez ministra właściwego do spraw rodziny, w terminie do końca marca roku kalendarzowego, w którym jest przeprowadzana waloryzacja.

Zgodnie z aktualnie obowiązującym obwieszczeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie wysokości kwot świadczeń przysługujących rodzinie zastępczej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka oraz wysokości pomocy dla osoby usamodzielnianej z dnia 23 marca 2018 r. kwota będąca podstawą naliczenia przysługującego kieszonkowego wynosi 1052 zł.

Mając powyższe na uwadze najniższa kwota przyznawana wychowankowi była niższa niż 1% kwoty, o której mowa w art. 80 ust. 1 pkt 2 ustawy.

Z uregulowań obowiązujących w placówce wynika, że w Domu Dziecka w Jasienicy Górnej obowiązuje system motywacyjny polegający na zbieraniu punktów dodatnich i ujemnych.

Z opracowanego w Domu Dziecka dokumentu „*Instrukcje przyznawania punktów wychowankom Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej w Jasienicy*” wynika, że wychowankowie mogą zbierać punkty dodatnie za takie zachowania jak wykonywanie dodatkowego dyżuru, pomoc młodszym wychowankom przy odrabianiu lekcji, pomoc podczas przygotowywania posiłków. Minusowe punkty wychowankowie otrzymują za niewłaściwe zachowanie jak: stosowanie wulgaryzmów, niedbanie o porządek w pokoju, samowolne oddalenie z placówki.

Wychowankowie mają wiedzę na temat obowiązującego systemu motywacyjnego, znają jego zasady oraz uznają go za sprawiedliwą formę egzekwowania przez wychowawców placówki oczekiwanych zachowań wobec wychowanków.

Z rozmów kierowanych przeprowadzonych z wychowankami placówki wynika, że w Placówce nie występują przypadki niesprawiedliwego traktowania. Każdy z wychowanków przyznał, że wobec każdego z nich stosuje się zarówno kary jak i nagrody, które są adekwatne do popełnionego czynu. Wychowankowie mają wiedzę na temat tego za co mogą być ukarani oraz za co nagrodzeni oraz jakie są konsekwencje niewłaściwego zachowania.

Każdy z wychowanków w rozmowach indywidualnych przyznał, że otrzymuje kieszonkowe. Z wypowiedzi małoletnich wynika, że mają wiedzę na temat tego co ma wpływ na wysokość kieszonkowego. Znają regulamin przyznawania kieszonkowego obowiązujący w placówce, z którego wynika, że wysokość kwoty jaką otrzymują jest uzależniona od wieku dziecka, jego zachowania w Placówce i otoczeniu, a także celu i sposobu wydatkowania oraz indywidualnych potrzeb dziecka. Wychowankowie potrafią określić na czym polega system motywacyjny w placówce polegający na zbieraniu punktów (plusowych lub minusowych), które z kolei wpływają na wysokość kieszonkowego.

Wychowankowie twierdzą, że mogą samodzielnie dysponować kwotą kieszonkowego i nikt nie zabrania im zabierania kieszonkowego, gdy są urlopowani.

Na tę okoliczność kierownik placówki przeprowadził rozmowę z B.H. (co udokumentowane zostało pisemną notatką), który poinformował, że nie było sytuacji podczas której wychowawca nie wydał mu kieszonkowego na przepustkę. To samo małeletni potwierdził na rozmowie podczas której twierdził, że może zabierać kieszonkowe ze sobą kiedy idzie na przepustkę, wówczas kieszonkowe otrzymuje jego babcia do której ma zgodę na urlopowanie.

W dokumentacji prowadzonej dla dziecka B. H. znajdują się liczne zapisy dotyczące zachowania wychowanka oraz trudności wychowawczych. Sporządzone były również protokoły z rozmów z wychowawcą szkolnym, zgłaszającego niestosowne zachowanie małeletniego podczas lekcji zdalnych.

W opracowywanym planie pomocy dziecku oraz sporządzanej do niego modyfikacji znajdują się zapisy dotyczące przeszkadzania przez wychowanka w prowadzeniu zajęć, niedostosowywanie się do poleceń nauczyciela.

W kartach pobytu dziecka znajdują się zapisy z których wynika, że małeletni sprawiał problemy wychowawcze takie jak: zakłócanie spokoju innym wychowankom, nie wykonywanie obowiązków, agresywne zachowania i arogancja wobec wychowawcy, zakłócanie ciszy nocnej, brak reakcji na upomnienia wychowawcy, uczestniczenie w konfliktach szkolnych, wyskakiwanie z okna w szkole, przeklinanie na terenie placówki, upokarzanie kolegi, nie reagowanie na upomnienia wychowawcy.

Z uwagi na powtarzające się problemy z zachowaniem wychowanka B. H. wychowawca zawierał kontrakty z wychowankiem mający na celu zobowiązanie się przez niego do właściwego zachowywania się podczas lekcji zdalnych, prawidłowego funkcjonowania na terenie placówki, przestrzegania regulaminów obowiązujących w placówce, przestrzegania norm i zasad korzystania z telefonu komórkowego, zakazu stosowania wulgaryzmów.

W przypadku niedostosowania się do postanowień, wychowawca wyciągał odpowiednie konsekwencje, stosował regulaminowe kary oraz upomnienia. Wychowawcy podejmowali rozmowy dyscyplinujące rozmowy z chłopcem, motywowali go do zmiany zachowania, współpracowali w tym zakresie z babcią małeletniego, która odgrywa istotną rolę w życiu dziecka.

Z dokumentacji wynika, że kilkakrotnie przeprowadzane były rozmowy wychowawcze z B.H. na temat jego niestosownego zachowania na lekcjach zdalnych przeprowadzane przez wychowawcę klasy chłopca. Podczas rozmowy z wychowawcą B.H. przyznał się, że przeklinał podczas odbywania lekcji jednak na początku temu zaprzeczał. Chłopiec przeprosił za swoje zachowanie, był informowany o skutkach niestosownego zachowania w szkole jak np. zawieszenie w prawach ucznia, zaprzestanie pełnienia funkcji przewodniczącego samorządu uczniowskiego.

Podczas rozmowy indywidualnej z B. H. chłopiec przyznał, że kary stosowane w placówce są adekwatne do popełnionego czynu, wychowanek jest informowany o konsekwencjach nieprawidłowego zachowania, które są stosowane wobec wszystkich wychowanków placówki. Podczas rozmowy B. H. przyznał, że kary stosowane w placówce są sprawiedliwe oraz transparentne – każdy wie za jakie zachowanie otrzymał określoną karę.

W sytuacjach podczas których wychowanek był obwiniany za niestosowne zachowania, a sam temu zaprzeczał, wychowawcy placówki podejmowali działania w celu wyjaśnienia sytuacji, rozmawiali z innymi wychowankami, próbowali znaleźć osobę odpowiedzialną za nieprawidłowe zachowanie lub wyrządzoną szkodę żeby móc wyciągnąć stosowne konsekwencje wobec tej osoby oraz uniknąć oskarżenia osoby niewinnej.

Pracownicy Placówki wyjaśniają na bieżąco pojawiające się problemy, podejmują rozmowy z wychowankami, ustalają przyczynę takich zachowań, uświadamiają wychowanków o konieczności stosowania się do reguł, kulturalnego zachowania podczas lekcji zdalnych, aktywnego uczestnictwa w zajęciach. Przypominają małoletnim, że lekcje zdalne nie zwalniają ich z przestrzegania zasad obowiązujących ich w szkole, odpowiednio reagują na sygnały świadczące o niewłaściwym zachowaniu wychowanków.

Ad.2.

Z rozmów przeprowadzonych z wychowawcą oraz kierownikiem placówki, a także wychowankami wynika, że wychowawcy informują o konsekwencjach nieodpowiedniego zachowania, niedostosowywania się do obowiązujących norm i zachowań społecznie akceptowalnych. Wszyscy jednak potwierdzili, że rozmowy na

temat konsekwencji nieprawidłowego zachowania mają charakter uświadamiający, a nie mają na celu zastraszenia wychowanków.

Z dokumentacji wynika, że zatrudnieni w placówce specjaliści motywowali B. H. do poprawy zachowania, małoletni uczestniczył w zajęciach prowadzonych przez pedagoga zarówno indywidualnych jak i grupowych. Zajęcia prowadzone były w takich obszarach tematycznych jak zagrożenie w sieci, normy w sferze seksualnej, radzenie sobie z emocjami. Z treści protokołów sporządzanych przez wychowawców placówki wynika, że z małoletnim przeprowadzono rozmowy służące uświadomieniu chłopcu, że każdy ponosi odpowiedzialność za swoje czyny, jednak są one adekwatne do popełnionego działania. Rozmowa dotyczyła również innych form oddziaływań specjalistycznych w sytuacji kiedy zwykłe metody wychowawcze nie dają efektów. Wychowawcy zapewniają, że przeniesienie dziecka do innej placówki lub wnioskowanie o młodzieżowy ośrodek socjoterapeutyczny, młodzieżowy ośrodek wychowawczy jest ostatecznością i może nastąpić po wyczerpaniu wszystkich możliwych środków zapewniających dziecku stabilne środowisko wychowawcze. Rozmowy poruszające temat innych form opieki instytucjonalnej mają charakter przestrogi, a nie zastraszania wychowanka.

Z dokumentacji wynika, że w placówce odbywały się z małoletnim rozmowy na temat jego zachowania oraz nadzoru kuratora sądowego. W protokołach pojawiają się zapisy z których wynika, że kierownik placówki podczas rozmowy z B. H. informował go, że w przypadku wykazywania przejawów demoralizacji jeżeli prowadzone oddziaływania wychowawcze nie przynoszą efektów, podejmuje się odpowiednie kroki zmierzające do pracy ze specjalistycznymi placówkami jak młodzieżowe ośrodki socjoterapeutyczne lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze.

Na dzień kontroli wobec małoletniego nie toczyło się żadne postępowanie w sprawie umieszczenia małoletniego w młodzieżowym ośrodku wychowawczym.

Wychowankowie na pytanie o to czy byli świadkami nękania lub doświadczyli jakiegokolwiek formy nękania ze strony pracowników placówki odpowiedzieli przecząco. Każdy w wychowanków przyznał, że może liczyć na wsparcie wychowawców placówki, a w placówce nie mają miejsca sytuacje podczas których czuliby się zastraszani lub nękani przez pracowników.

Na potrzeby wyjaśnienia sprawy przez kierownika placówki, B. H. złożył pisemne oświadczenie z którego wynika, że został zapoznany ze znaczeniem słowa „nękanie” oraz oświadczył, że nigdy nie był nękanym przez pracowników placówki oraz nie rozumie dlaczego babcia twierdzi inaczej.

Podczas kontroli, w trakcie rozmowy indywidualnej wychowanek również zaprzeczył stwierdzeniu, że jest zastraszany lub nękanym w placówce.

Ad.3.

Z dokumentacji prowadzonej w placówce wynika, że babcia małoletniego jest na bieżąco informowana o sytuacji małoletniego. Wychowawca utrzymuje regularny kontakt z babcią małoletniego informując o bieżących problemach wychowawczych, motywując ją do przestrzegania zasad podczas urlopowania małoletniego np. w sprawie pory zasypiania, zdrowego odżywiania, gospodarowania czasem wolnym, zwracania uwagi na towarzystwo w jakim przebywa chłopiec. Z dokumentacji wynika, że pracownicy placówki rozmawiali z babcią małoletniego (notatka w dniu 05.02.21r.). Tematem rozmów było zachowanie B. H.

W dokumentacji znajdują się informacje nt. wyjazdów na przepustkę do babci oraz licznych rozmów telefonicznych z wnukami.

VII. Zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych uchybień lub nieprawidłowości oraz wskazanie osób odpowiedzialnych za ich powstanie.

W wyniku przeprowadzonej kontroli stwierdzono nieprawidłowość polegającą na:

Przyznawaniu wychowankowi kwoty pieniężnej do własnego dysponowania w wysokości niezgodnej z § 18 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Przyczyną stwierdzonej nieprawidłowości było nieprzestrzeganie zapisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rozporządzenia oraz brak odpowiedniego nadzoru dyrektora placówki.

Za powstałe nieprawidłowości odpowiada Dyrektor, kierownik placówki oraz wychowawcy.

VIII. Uwagi i wnioski:

W wyniku kontroli w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej w Jasienicy Górnej stwierdzono, że:

- 1) w placówce nie występują sytuacje, które mogłyby świadczyć o niesprawiedliwym traktowaniu wychowanka B. H.,
- 2) zasady przyznawania kar i nagród stosowane w placówce są znane wszystkim wychowankom, a obowiązujący system kar i nagród jest wg wychowanków sprawiedliwy i obiektywnie egzekwowany,
- 3) konsekwencje ponoszone przez małoletniego B. H. były zasadne oraz adekwatne do sytuacji oraz zachowań jakie prezentował wychowanek,
- 4) wychowawcy podejmowali działania w celu wyjaśnienia spornych kwestii dotyczących konfliktów między wychowankami,
- 5) w placówce nie stosuje się działań mających na celu zastraszanie wychowanka lub jego bezpodstawne przeniesieni do innej placówki, a wszelkie rozmowy mają na celu motywowanie chłopca do zmiany zachowania oraz uświadamianie go o konsekwencjach przejawiania zachowań wskazujących na demoralizację,
- 6) w placówce nie występuje zjawisko nękania wychowanka,
- 7) wychowanek otrzymuje miesięczną kwotę do własnego dysponowania, które może zabierać na przepustkę do domu,
- 8) najniższe kwoty pieniężne przyznawane wychowankowi są niższe niż 1% wysokości o której mowa w art. 80 ust. 1 pkt 2 ustawy,
- 9) pracownicy placówki są w stałym kontakcie z babcią małoletniego, informują ją o trudnościach wychowawczych oraz aktualnej sytuacji małoletniego

IX. Zalecenia pokontrolne:

Z uwagi na stwierdzoną nieprawidłowość, stosownie do art. 197d ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zalecam:

Przyznawanie kwot pieniężnych do własnego dysponowania przez wychowanków zgodnie z § 18 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Pouczenie

Stosownie do § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. z 2015 r., poz.

1477), zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym: wystąpienia niezawierające zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zgodnie, z którym kontrolowana jednostka może, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia. Umotywowane zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do Wojewody Opolskiego.

Ponadto na podstawie art. 122 w związku z art. 186 pkt 3a ustawy, proszę o przesłanie informacji o sposobie realizacji zaleceń pokontrolnych **w terminie 30 dni** od daty otrzymania wystąpienia pokontrolnego do Wydziału Polityki Społecznej i Zdrowia Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu.

Inspektor Wojewódzki

Daria Grabowska

Inspektor Wojewódzki

Joanna Antosz

Z up. Wojewody Opolskiego

Mieczysław Wojtaszek

Dyrektor

Wydział Polityki Społecznej

Do wiadomości:
Pan Andrzej Kruczkiewicz- Starosta Nyski
ul. Piastowska 33, 48-300 Nysa